

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA NOAN'ANAVIY
FAOLIYATLAR VA AN'ANAVIY FAOLIYATLARNING BIR BIRIDAN
FARQI VA ULARNING MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR
TARBIYASIDAGI AHAMIYATI**

<https://doi.org/10.53885/edinres.2022.7.7.030>

Hasanova Gulnoz,

*Pedagogika fanlari nomzod, dotsent. Buxoro davlat universiteti
"Makabgacha ta'lim" kafedrası .*

Annotatsiya: maqolada an'anaviy faoliyatlar nima, noan'anaviy faoliyatlar nima, an'anaviy faoliyatlarning noan'anaviy faoliyatlardan farqi va zamonaviy pedagogik texnologiyalarning bola tarbiyasidagi ahamiyati haqida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: noan'anaviy mashg'ulotlar, zamonaviy ta'lim texnologiyalari, noan'anaviy metodlar texnologiyasi, noan'anaviy faoliyatlarning bola ta'lim va tarbiyasidagi ahamiyati, noan'anaviy ta'lim texnologiyalarining vazifalari.

**РАЗЛИЧИЕ НЕТРАДИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И
ТРАДИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДОШКОЛЬНЫХ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ В
ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ ДЕТЕЙ**

Хасанова Гулноз,

*Кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный
университет, Кафедры дошкольного образования*

Аннотация: В статье обсуждается, что такое традиционные занятия, что такое нетрадиционные занятия, чем традиционные занятия отличаются от нетрадиционных занятий, а также важность современных педагогических технологий в воспитании детей.

Ключевые слова: нетрадиционные занятия, современные образовательные технологии, нетрадиционные методы технологии, роль нетрадиционных занятий в обучении и воспитании детей, роль нетрадиционных образовательных технологий.

**THE DIFFERENCE IN NON-TRADITIONAL ACTIVITIES AND
TRADITIONAL ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL
ORGANIZATIONS AND THEIR SIGNIFICANCE IN PRESCHOOL
EDUCATION OF CHILDREN**

Khasanova Gulnoz,

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State
University
Departments of preschool education*

Annotation: the article describes what traditional activities are, what non-traditional activities are, how traditional activities differ from non-traditional activities, and the importance of modern pedagogical technologies in child rearing.

Keywords: non-traditional activities, modern educational technologies, non-traditional methods of technology, the role of non-traditional activities in the education and upbringing of children, the role of non-traditional educational technologies

Noan'anaviy ta'lim aniq bir mavzudan uzoqlashmagan holda, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda, turli ta'lim metodlaridan foydalanib mashg'ulotni tashkil etishdir.

An'anaviy ta'lim - ta'lim tizimining negizidir. Uni noan'anaviy qilish uchun esa talabalarni qiziqtiradigan yangi texnologiyalaridan foydalanish kifoya.

Davr shiddat bilan o'zgarib borayotganligi sababli maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim va tarbiya berish uchun nostandart, noan'anaviy yondashuvni talab qiladi. Bizning davrimizda maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim va tarbiya

berishni tashkil etishning yangi shakllari va usullarini izlash nafaqat tabiiy hodisa, balki zaruriy hodisa hamdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida har bir bolaning faol ishtirokini ta'minlaydigan, ularning diqqatini chorlaydigan, bolalarning shaxsiy javobgarligini oshiradigan, mustaqil tarzda ish qobiliyatini shakllantiradigan faoliyatlarni tashkil eta olish dolzarb vazifalardan biriga aylandi. Buni nostandart, noan'anaviy ta'lim va tarbiya shakllari texnologiyasi orqali muvaffaqiyatli hal etish mumkin.

Noan'anaviy faoliyatlarning vazifalari:

bolaning rivojlanish darajasini yaxshilash;
insonning axloqiy fazilatlarini, qarashlari va individulliligini shakllantirish;
tarbiyalanuvchilarda bilimga qiziqish, ijodkorlik, iroda, his-tuyg'ular, bilim qobiliyatlarini rivojlantirishga o'rgatishda - nutq, xotira, e'tibor, tasavvur, idrok.

Ta'limni noan'anaviy tashkil etish shakllari hozirgi vaqtda maktabgacha ta'lim muassasalari amaliyotida eng samarali qo'llanilmoqda.

Darsning noan'anaviy shakllari, qoida tariqasida, bitta yoki bir nechta mavzularni, mashg'ulotlarni o'rgangandan so'ng, mustahkamlash funktsiyalarini bajarish uchun amalga oshiriladi. Bunda birinchi navbatda ta'lim muhiti o'zgartiriladi. Xato qilish qo'rquvi tufayli an'anaviy sharoitda paydo bo'ladigan ruhiy to'siqni yo'q qiladi va bajarilgan ish natijalarini sarhisob qilishda bayramona muhit yaratadi.

Darsning noan'anaviy shakllari guruh yoki sinfnig barcha talabalarining majburiy ishtiroki bilan amalga oshiriladi, shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalar ko'ruv va eshituv analiztorlarining tez refleksiv tarzda harakatlanishi bilan ajralib turadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha yoshdagi blalar uchun noan'anaviy faoliyatlarni tashkil etish faoliyatlarda uslubiy, pedagogik va psixologik xarakterdagi maqsadlarga erishish mumkin. Bular quyidagilar:

talabalarining ma'lum bir mavzu bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilinadi;

maktabgacha yoshdagi bolalarning faoliyatlarni jiddiy qabul qilish ko'nikmasi vujudga kelib, ijodiy muhit tashkiletiladi;

tarbiyachi faoliyat davomida minimal ishtirok etadi;

Ta'lim jarayonining pedagogik samaradorligini pasaytiradigan noan'anaviy faoliyatlarning kamchiliklariga quyidagilar kiradi:

Ijodiy o'zgarishlar - bilim va ko'nikmalar sifatining oshishi, talabalar rivojlanishidagi siljishlar prognozining yo'qligi. Hamma tarbiyachilar faoliyatlarning asosiy g'oyasini, uning rivojlantiruvchi imkoniyatlarini aniqlay olmaydilar;

Reproduktiv ta'lim texnologiyalarining tarqalishi. Ta'lim jarayonining mazmuniga emas, balki asosan uni tashkil etish shakliga e'tibor beriladi.

Ba'zi bir faoliyat turlarida haddan tashqari didaktik materiallar ortiqcha yuklanadi;

Faoliyatlar doimo integratsiyalashgan, ko'ngil ochar shaklda tashkil etiladi. Bu kabi faoliyatlarda alohida tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lmagan faktik materiallar bilan ishlash ustunlik qiladi;

Noan'anaviy faoliyatlarni tashkil etishda qo'yiladigan talablar.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining tarbiyachi, pedagoglari, psixologlari noan'anaviy faoliyatlarni tashkil etishda bir necha talablarga javob berishlari kerak. Bular quyidagilar:

Noan'anaviy faoliyatlar maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini umumlashtirish va mustahkamlashda yakuniy mashg'ulot sifatida ishlatilishi kerak;

Ta'lim jarayonini tashkil etishning bunday shakllariga juda tez-tez murojaat etish noo'rin, chunki bu mavzuga va o'quv jarayoniga doimiy qiziqishni yo'qotishiga olib kelishi mumkin;

Noan'anaviy faoliyatlardan oldin puxta tayyorgarlik ko'rish va birinchi navbatda ta'lim va tarbiyaning aniq maqsadlari tizimini ishlab chiqish kerak;

Noan'anaviy faoliyatlar shakllarini tanlashda tarbiyachi, pedagog, psixolog maktabgacha ta'lim yshidagi tarbiyalanuvchilarning xarakteri va temperamentining xususiyatlarini, tayyorgarlik darajasi va umuman butun guruhning va ayrim

tarbiyalanuvchilarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olishlari kerak;

Tarbiyachilar, pedagoglar, psixologlarning bigalikdagi integratsiyalashgan faoliyatlarni tashkil etishlari;

Nostandart darslarni o'tkazishda o'quvchini mehr-oqibat, ijodkorlik va quvonch muhitida tarbiyalashning asosiy maqsadlaridan birini belgilab, «bolalar bilan va bolalar uchun» tamoyiliga amal qiling.

Noan'anaviy faoliyatlarni tashkil etishning didaktik talablari:

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha yoshdagi bolalar noan'anaviy faoliyatlarini tashkil etishda – faoliyat nafaqat bola uchun bilim bera olishi, birinchi navbatda ijodiy muhitni yaratib berishi zarurdir.

So'ng bu faoliyat birinchi navbatda bola uchun chuqur bilim berib, o'tilgan faoliyatlardagi bilimlarni mustahkamlashi zarurdir.

Noan'anaviy faoliyat maktabgacha yoshdagi bolalarning qiziqishini orttirishi, faoliyatlar davomiasa, bolalarni mustaqil tarzda ishchanligini oshirishi kerak.

Faoliyat tarbiyachiga maktabgacha yoshdagi bolalarning individual qobiliyatlarini o'rganishga, ular orasidan iqtidorli, qobiliyatli bolalarni aniqlashga yordam beradi.

Noan'anaviy faoliyat tarbiyalanuvchilarning bilimlarini chuqurlashtirish va kengaytirish bilan birga o'quv dasturining asosiy mazmunidan chalg'itmasligi kerak.

Noan'anaviy faoliyat davomida maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchisi ijodiy yoki amaliy ma'noda muhim tadqiqotlarni izlayotgan tadqiqotchi sharoitida o'zini his etib, shu yo'sinda mashg'ulotlarda ishtirok etishi kerak. Noan'anaviy faoliyat talabani ixtiyoriy ishni bajarish majburiyati bilan birlashtirish asosida rivojlanirishi va takomillashtirishi kerak.

Didaktik noan'anaviy faoliyat quvnoq faoliyat uchun zarur bo'lgan ko'ngil ochish elementlarini o'z ichiga olishi, taqdim etilgan materiallar talabalar uchun qulay bo'lishi, ularning rivojlanish darajasiga mos kelishi kerak.

Noan'anaviy faoliyatda tarbiyachi va tarbiyalanuvchilar munosabati:

Noan'anaviy faoliyat tashil etish uchun tarbiyahi, pedagog, psixologlar mashg'ulotga puxta tayyorgarlik ko'rishlari zarur;

faoliyatning borishi, maqsadi, vazifalari oldindan tayyorlanib, guruh bolalarining xususiyatlarini hisobga olgan holda tuziladi.

Barcha guruh bolalariga ularning faolligini oshirishga alohida e'tibor beriladi. Bolalarga faoliyatning boshida dastlabki topshiriqlar beriladi, faoliyat tarkibi tushuntiriladi, ko'rgazmali qurollar tayyorlanadi.

tarbiyachi faoliyatlar davomida bolalar bilan faoliyat davomida bajariladigan xatti-harakatlarini ketma ketligini muhokama qiladi va har bir tarbiyalanuvchiga o'ziga tegishli vazifasini beradi;

u yoki bu faoliyat turi davomida «kuchli» va «zaif», «tarbiyasi og'ir» va «befarq» bolalarning hammasi jalb etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Белинский В.Г., Чернышевский Н.Г., Добролюбов Н.А. «О детской литературе» 2-е изд. М.: Детская литература

Болотская С. «Приобщение детей дошкольного возраста к художественной литературе» Детский сад от А до Я. 2008

Гриценко З.А. «Развитие интереса к книге у детей дошкольного возраста» Детский сад: теория и практика. 2013. № 6. С. 6-13.

4. Соболева А.Е. «Как научить ребенка читать» СПб.: Детство-пресс, 2014.

5. Хасанова Г. Олий таълим муассасалари педагогларининг Креатив қобилиятларини ривожлантиришнинг мазмуни //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. 1.

6.Hasanova G. Maktabgacha ta'limda kompetensiyaviy yondashuvlar: istiqbollar, muamolar va yechimlar //центр научных публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.

7.Хасанова Г. К. Classification of Educational Activities and Assessment Classifications: Improvement of Pedagogical Problems //International Journal of